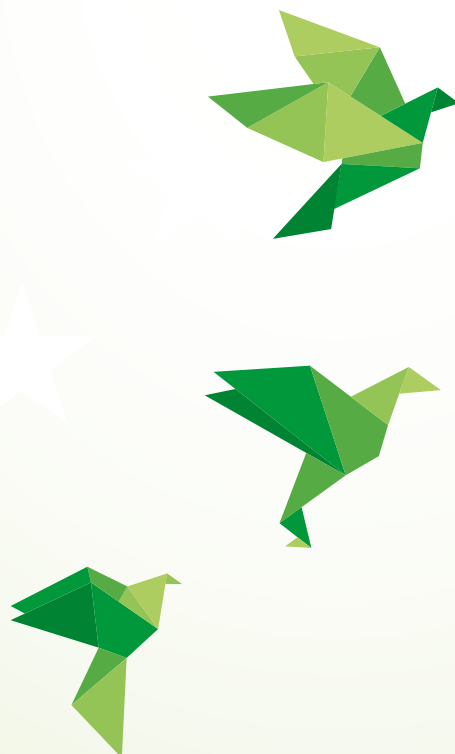

PĀRDOMU DOKUMENTS PAR
EIROPAS AIZSARDZĪBAS NĀKOTNI

Eiropas Komisija
COM(2017) 315, 2017. gada 7. jūnijs

Rue de la Loi/Wetstraat 200
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
+32 22991111

Federika Mogerīni

*Priekšsēdētāja vietniece /
Savienības Augstā pārstāve
ārlietās un drošības politikas
jautājumos*

Jirki Katainens

*Priekšsēdētāja vietnieks
darbvieta, izaugsmes,
ieguldījumu un
konkurētspējas jautājumos*

Priekšvārds

Eiropas Komisija 2017. gada 1. martā nāca klajā ar Balto grāmatu par Eiropas nākotni. Pēc tam ir publicēti vairāki pārdomu dokumenti par 27 dalībvalstu veidotas Eiropas Savienības nākotnei būtiskiem jautājumiem.

Pārdomu dokuments par Eiropas aizsardzības nākotni ir ceturtais no šā dokumentu kopuma. Tajā ir apskatītas galvenās tendences un izaicinājumi, kas nākotnē ietekmēs mūsu drošību un aizsardzību, un, pamatojoties uz to, ir izklāstīti trīs dažādi scenāriji virzībai uz drošības un aizsardzības savienību. Šie scenāriji nav savstarpēji izslēdzošī, un to pamatā ir dažādu līmeņu vēriens attiecībā uz ES kopīgu darbību drošības un aizsardzības jomā.

Eiropas Savienība mūsu kontinentam ir nesusi agrāk nepieredzētu miera periodu. Tomēr nozīmīgu izaicinājumus mūsu drošībai rada augošā nestabilitāte ES kaimiņreģionos un plašākā pasaulē, kā arī jauni drošības apdraudējumi, kuru pamatā ir ekonomikas, vides un ar tehnoloģijām saistīti faktori. Pilsoņi jūtas arvien vairāk nobažījusies par drošību un no Savienības sagaida aizsardzību. Ja mēs vēlamies piepildīt iedzīvotāju cerības, drošībai un aizsardzībai ir jāpiešķir lielāka nozīme Eiropas projekta nākotnes satvarā. Tas tika atzīts Romas deklarācijā, kurā izklāstīts redzējums par drošu un aizsargātu Savienību, kas apņēmusies stiprināt savu kopējo drošību un aizsardzību.

Ir sperti pirmie tālejošie soļi ceļā uz drošības un aizsardzības savienību. Pārdomu dokuments papildina pašreizējo darbu pie aizsardzības pasākumu kopuma, ko Eiropadome apstiprināja 2016. gada decembrī; tas sastāv no ES globālās stratēģijas īstenošanas pasākumiem drošības un aizsardzības jomā, Eiropas Aizsardzības rīcības plāna un mūsu sadarbības ar NATO. Šie trīs elementi pašlaik tiek iedzīvināti, veicot ļoti konkrētus pasākumus: mēs veicam kopējās drošības un aizsardzības politikas struktūru reformu, pilnveidojam civilās un militārās spējas un instrumentus, padziļinām Eiropas sadarbību aizsardzības jomā un uzlabojam mūsu partnerības ar partnervalstīm un tādām partnerorganizācijām kā ANO un NATO. Tomēr, ja Savienībai jāuzņemas lielāka atbildība par Eiropas drošību, jādara vēl vairāk.

Ir pienācis laiks, pamatojoties uz gūtajiem panākumiem, apsvērt konkrētus mērķus attiecībā uz turpmāko Savienības lomu drošībā un aizsardzībā. Šis pārdomu dokuments ir Eiropas Komisijas pienesums šai diskusijai, kas turpināsies visās 27 dalībvalstīs.

Likmes visai Eiropai un tās iedzīvotājiem ir ļoti augstas. Mēs esam atbildīgi par to, lai apmierinātu šīs un nākamo paaudžu gaidas par mieru.

2017. gada 7. jūnijs

“Šajos pārmaiņu laikos, ņemot vērā mūsu pilsoņu bažas, mēs paužam apņēmību attiecībā uz Romas programmu un solāmies strādāt, lai virzītos uz:

[..] Savienību, kas ir gatava uzņemties lielāku atbildību un palīdzēt radīt konkurētspējīgāku un integrētāku aizsardzības nozari; Savienību, kas ir apņēmusies stiprināt kopējo drošību un aizsardzību, arī sadarbībā un savstarpējā papildināmībā ar Ziemeļatlantijas līguma organizāciju, ņemot vērā valstu apstākļus un juridiskās saistības [..].”

Romas deklarācija (2017. gada 25. marts)

“Es arī uzskatu, ka mums ir jāstrādā pie stiprākas Eiropas veidošanas drošības un aizsardzības jautājumos. Jā, Eiropa galvenokārt ir “maigā vara”. Tomēr pat visspēcīgākā maigā vara nevar ilgtermiņā iztikt bez vismaz dažām integrētām aizsardzības spējām.”

*Žans Klods Junkers
Eiropas Komisijas priekšsēdētājs
Politikas pamatnostādnes Eiropas Komisijai, 2014. gada 15. jūlijs*

Satura rādītājs

1. Ievads.....	6
2. Galvenās tendences.....	7
3. Eiropa 2025. gadā — virzība uz drošības un aizsardzības savienību.....	11
4. Turpmākā rīcība.....	18
5. Pielikums.....	19

1. Ievads

Pēc divu pasaules karu posta, kurā dzīvību zaudēja 80 miljoni cilvēku, mūsu Savienības pamatā tika likts redzējums par ilgstošu mieru Eiropas kontinentā. Vairāk nekā sešdesmit gadus vēlāk lielākā daļa eiropiešu ir trīs paaudzēs un septiņus gadu desmitus baudījuši mieru, un tas ir ilgākais šāds laikposms Eiropas trausmainajā vēsturē (sk. 1. attēlu).

Lai gan šajā laikā pasaule, kurā dzīvojam, ir būtiski mainījies, mūsu apņēmība nodrošināt mieru joprojām ir nesatricināma. Šodien mums ikdienā ir pieejamas vēl nebijušas iespējas, tomēr mēs saskaramies arī ar jauniem draudiem un izaicinājumiem. Mieru un drošību savās mājās vairs nevar uzskatīt par pašsaprotamu, dzīvojot pasaulē, kurā globālās un reģionālās lielvaras apbruņojas, teroristu uzbrukumi skar pilsētu centrus Eiropā un citviet pasaulē, un saasinās kiberuzbrukumus.

Saskaroties ar šādiem apstākļiem, Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm ir pienākums un atbildība aizsargāt iedzīvotājus un aizstāvēt Eiropas intereses un vērtības. Drošība ir kļuvusi par vienu no galvenajām Eiropas iedzīvotāju raizēm. Meklējot aizsardzību, viņi vērs skatu uz mūsu Savienību. Viņi pieprasa un ir pelnījuši iespēju Eiropā justies drošībā un pasargāti, un tas ir jānodrošina.

Mūsu iedzīvotāju un brīvību aizsardzība ir kopīga atbildība. Ja mēs vēlamies izpildīt savu miera solījumu nākamo paaudžu priekšā tāpat kā attiecībā uz mums pašiem, drošībai un aizsardzībai ir jāpiešķir lielāka nozīme Eiropas projekta ietvaros. Mūsu Savienība ir visizdevīgākajā pozīcijā, lai nodrošinātu īpašu pievienoto vērtību, veidojot Eiropas drošības un aizsardzības nākotnes aprises.

Daudzi no draudiem, ar kuriem mūsdienās saskaramies, neapstājas pie valstu robežām. Kaut arī pirmām kārtām tie joprojām ir dalībvalstu ziņā, un nepieciešamības gadījumā tās arī ir atbildīgas par drošības un bruņoto spēku iesaistīšanu, šos jauna veida apdraudējumus var vissekmīgāk novērst un risināt kopīgiem spēkiem.

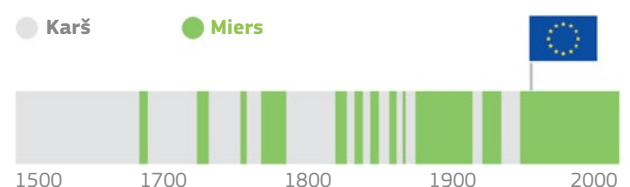
ES var iniciēt, veicināt un pastiprināt šādu sadarbību un celt kopīgas rīcības efektivitāti. Savienība var nodrošināt satvaru un stimulus ES valstīm, lai pilnveidotu un uzturētu lielākas un labākas aizsardzības spējas. To var izdarīt, pateicoties sistemātiskākai sadarbībai un kopīgai tādu tehnoloģiju un spēju izstrādei, kādas vajadzīgas, lai garantētu Eiropas drošību.

ES pieejā viena no stiprajām pusēm ir “maigās” un “stingrās” varas apvienojums. Lai novērstu konfliktus, ES drošības un aizsardzības instrumentus pielieto līdztekus diplomātijai, sankcijām, attīstības sadarbībai un tirdzniecībai. Tā veicina mieru, iekļaujošu izaugsmi, cilvēktiesību ievērošanu, tiesiskumu un vides aizsardzību gan pašu mājās, gan ārvalstīs. Pasaulē, kurā valda nestabilitāte, ar “maigo varu” vien var nebūt pietiekami, un šī integrētā pieeja ir izšķiroši svarīga ilgtspējīgai drošībai.

Mūsu Savienība turklāt ir unikāla platforma, lai koordinētu drošības un aizsardzības politiku ar galvenajiem partneriem, kā Ziemeļatlantijas līguma organizāciju un Apvienoto Nāciju Organizāciju. Pašlaik ar vēl nepieredzētu dinamiku notiek ES un NATO tuvināšanās.

Savā 2016. gada runā par stāvokli Savienībā priekšsēdētājs Junkers aicināja veidot “Eiropu, kas aizsargā un aizstāv, gan pašu mājās, gan ārvalstīs”. Šajā pārdomu dokumentā apskatīti jautājumi, kas ir nozīmīgi attiecībā uz mūsu nākotni drošības un aizsardzības jomā. Tas tiek darīts, raugoties tālāk par šābrīža diskusijām un lēmumiem. Dokumentā ir ņemtas vērā norišu pamatā esošās strukturālās tendences, izklāstīti dažādi scenāriji par iespējamiem nākotnes risinājumiem Eiropas drošības un aizsardzības jomā līdz 2025. gadam un iezīmēti iespējamās virzības ceļi.

1. attēls. Karš un miers Eiropas vēsturē

Avots: Eiropas Politiskās stratēģijas centrs

2. Galvenās tendences

Virkne stratēģisku, politikas, ekonomikas un ar tehnoloģiju saistītu tendenču liecina, ka ir pienācis laiks spert nākamo soli Eiropas drošības un aizsardzības jomas pārmaiņām.

STRATĒĢISKIE FAKTORI

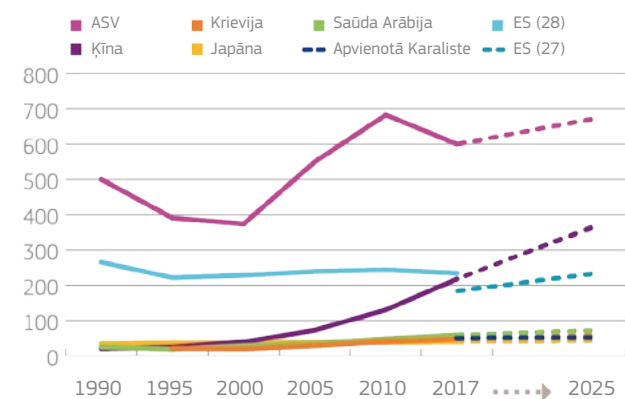
Pēc Eiropā vairākus gadu desmitus ilguša miera perioda abpus mūsu robežām veidojas jauni apstākļi. Valstis austrumos saskaras ar militāriem, ekonomiskiem, politiskiem un ar energoapgādes drošību saistītiem apdraudējumiem un neaizsargātību. Visā Vidusjūras reģionā un Subsahāras Āfrikas daļās nepārvaldītu apvidu paplašināšanās un konfliktu izplatība ir radījusi telpu, kurā zelt terorismam un noziedzībai. Saasinās reģionāla sāncensība, un mēs esam liecinieki tam, cik dramatiski visā pasaulē pieaudzis civiliedzīvotāju upuru un bēgļu skaits, — vairāk nekā 60 miljoni cilvēku bijuši spiesti pamest mājas. Arvien ciešākas savienojamības apstākļos robežas starp iekšējo un ārējo drošību kļūst neskaidras. Arī klimata pārmaiņas un resursu nepietiekamība apvienojumā ar iedzīvotāju skaita pieaugumu un valstu nestabilitāti var izraisīt konfliktus un nestabilitāti visā pasaulē.

Vienlaikus attīstās transatlantiskās attiecības. Atbildība par Eiropas drošības uzlabošanu pirmām kārtām ir Eiropas rokās. Resursiem vajadzētu būt pieejamiem: Eiropas valstis, kopā ņemot, ir otrajā vietā pasaulē pēc militāro izdevumu apmēra. Atbildību par mieru un drošību pasaulē Eiropas daļa ar Amerikas Savienotajām Valstīm un citiem spēlētājiem. Kopīga rīcība ar mūsu partneriem arī turpmāk būs ES vispārējais un prioritārais princips, tomēr nepieciešamības gadījumā mums vajadzētu būt spējīgiem rīkoties patstāvīgi.

Atsaucoties uz savu iedzīvotāju bažām, valstu valdības 2016. gadā pastiprināja savu darbību, kas vērsta pret aktuāliem drošības draudiem. Tika attiecīgi palielināti valstu aizsardzības budžeti. Tomēr darāmā vēl ir daudz. Virzībai uz Eiropas stratēģisko autonomiju ir nepieciešams palielināt mūsu izdevumus aizsardzības

pasākumiem, kā arī šos izdevumus veikt labāk un kopīgi (sk. 2. attēlu). Amerikas Savienotās Valstis jau tagad aizsardzībā iegulda vairāk nekā divas reizes lielāku līdzekļu apjomu nekā visas dalībvalstis kopā, un 2018. gadā tās aizsardzības budžets pieaugs par gandrīz 10 %. Ķīna pēdējo desmit gadu laikā savu budžetu ir palielinājusi par 150 %, un 2017. gadā paredzams tālāks pieaugums par vēl 7 %, bet Krievija pagājušā gadā aizsardzībā ieguldīja 5,4 % no IKP (1).

2. attēls. Salīdzinošs pārskats par aizsardzības izdevumiem Eiropā

Avots: Stokholmas Starptautiskais miera pētniecības institūts (2016.g. dati, miljardos euro), *Jane's*, Eiropas Politiskās stratēģijas centrs

POLITIKAS FAKTORI

ES vadītāji ir apņēmušies stiprināt Eiropas drošību un aizsardzību. Tieši to pieprasa un sagaida pilsoņi. Sabiedriskās domas aptaujas skaidri liecina, ka drošība ir kļuvusi par svarīgāko problēmjautājumu vairākumam Eiropas iedzīvotāju (sk. 3. attēlu), lai gan nedrošības iemesli dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgi.

Eiropieši ir vienprātis arī par to, ka viņu drošība nav iedomājama bez ES valstu kolektīvas rīcības. Liels vairums respondentu visās dalībvalstīs vēlētos drošības un aizsardzības jomā redzēt “vairāk Eiropas” (3. attēls). Preču, pakalpojumu, naudas līdzekļu un personu brīvas aprites telpā drošību nevar ne nodalīt atsevišķi, ne pilnībā nodrošināt, dalībvalstīm rīkojoties vienatnē. Eiropiešu vēstījums ir nepārprotami skaidrs: drošībai un aizsardzībai vajadzētu būt mūsu Savienības darbības neatņemamai daļai.

(1) Stokholmas Starptautiskais miera pētniecības institūts, *Jane's*.

3. attēls. Iedzīvotāju bažas un prasības

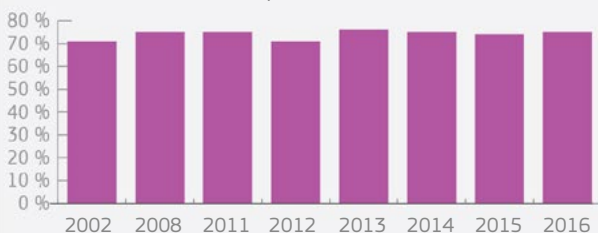

Par ko mēs esam visvairāk nobažījušies?

Ko mēs vēlamies?

Mēs piekrītam dalībvalstu kopējai drošības un aizsardzības politikai.

Ko mēs redzam?

“ES balsij pasaulē ir nozīme.”

Piezīme. dati ir izteikti procentos no kopējā respondenta skaita ES. Respondenti bija aicināti izvēlēties divus tematus no iepriekš noteikta saraksta. Avots: Eiropbarometrs

EKONOMIKAS UN AR TEHNOLOĢIJU SAISTĪTIE FAKTORI

Pašlaik aizsardzības nozares tirgi ir ļoti sadrumstaloti; tas ir šķērslis sadarbībai un rada neizmanto to iespēju izmaksas vismaz 30 miljardu euro vērtībā. Radītās aizsardzības spējas par lielu nožēlu iepaliek salīdzinājumā ar iztērēto līdzekļu apmēru (sk. 4. attēlu), un Eiropas aizsardzībā veiktais dalībvalstu ieguldījumu apjoms atšķiras.

Pasaulē, kas ir savstarpēji saistīta, strīdīga un kompleksa, dalībvalstis gluži vienkārši ir pārāk mazas, lai rastu risinājumus vienatnē. Darbība kontinenta mērogā dod daudz labākas iespējas, nekā piemīt mazām un vidējām valstīm. Vairāk nekā jebkad agrāk ir svarīgi rast apjomradītus ietaupījumus, lai uzlabotu efektivitāti un lietderīgumu.

Tas ir divkārt nozīmīgi, jo valstu budžeti joprojām ir noslogoti. Daudzās dalībvalstīs politiekonomiju arī turpmāk raksturo spriedze starp fiskālajiem ierobežojumiem un konkurējošām sabiedriskās politikas prioritātēm. Tajā pat laikā saasināsies konkurence starp globāli nozīmīgiem rūpniecības

dalībniekiem, liekot domāt par resursu efektīvāku izmantošanu (aprites ekonomika). Ja vēlamies, lai Eiropa spētu konkurēt pasaules mērogā, tai vajadzēs apvienot un integrēt savas labākās rūpnieciskās un tehnoloģiskās spējas.

4. attēls. Dublēšanās Eiropas līdzekļu izlietojumā aizsardzībai

Izdevumi aizsardzībai

Kopējā summa

% no IKP

% no kopējiem izdevumiem aizsardzībai

- Personāls
- Aprīkojums (aprīkojuma iepirkums un pētniecība un izstrāde)
- Citi
- Operācijas un uzturēšana

Ieguldījums uz vienu kareivi

Aprīkojuma iepirkums un pētniecība un izstrāde

Izmantoto sistēmu dublēšanās

Ieroču sistēmu veidu skaits (*)

Piemēri:

Smagie kaujas tanki

Iznīcinātāji/fregates

Kaujas lidmašīnas

ASV

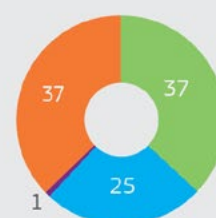
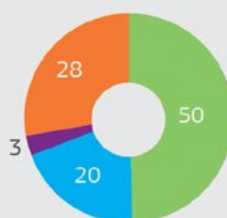
ES-28

€ 227 miljardi

€ 545 miljardi

1,34

3,3

27 639 euro

108 322 euro

178

30

1

4

6

(*) Attiecībā uz konkrētām ieroču sistēmu kategorijām

Avots: Stokholmas Starptautiskais miera pētniecības institūts (2016. gada dati), Starptautiskais Stratēģisko pētījumu institūts (*Military Balance*, 2017. g.), Eiropas Politiskās stratēģijas centrs, *Munich Security Report* 2017

Drošības un aizsardzības raksturu un aprises turklāt krasi maina tehnoloģiju attīstība. Lielie dati, mākoņdatošanas tehnoloģija, kā arī bezpilota transportlīdzekļi un mākslīgais intelekts rada revolucionāras pārmaiņas aizsardzības nozarē. Tās arī palielina civilo nozaru tehnoloģisko konkurētspēju aizsardzības jomā. Tomēr, pateicoties salīdzinoši viegli pieejamām tehnoloģijām, strauji izplatās arī netradicionāli, pārrobežu un asimetriski draudi, piemēram, hibrīdie, terorisma, kibernetizācijas, ķīmiskie, bioloģiskie un radioloģiskie uzbrukumi.

Interneta lietotāju skaita milzīgā pieauguma ietekmē par 21. gadsimta karadarbības jauno lauku ir kļuvusi kibernetizācija un tīmekļa izmantošana terorisma nolūkos.

Turpinot attīstīties, efektīvas Eiropas drošības un aizsardzības nosacījums būs tas, cik iedarbīgi tiks koordinēti ES un tās dalībvalstu ievērojamie ieguldījumi pētniecībā un izstrādē. Tas ļaus iet soli soli ar jaunajām tendencēm un radīt tehnoloģiskās un rūpnieciskās spējas, kas Eiropai ir vajadzīgas, lai nodrošinātu stratēģisku autonomiju.

3. Eiropa 2025. gadā — virzība uz drošības un aizsardzības savienību

Drošības apdraudējumi ir pietuvojušies mūsu robežām un iedzīvotājiem. Politiskie līderi jau ir sākuši reaģēt uz šīm tendencēm. Ir uzsāktas vairākas iniciatīvas, lai īstenotu Globālo stratēģiju drošības un aizsardzības jomā, attīstītu ciešākas attiecības starp ES un NATO un dotu dalībvalstīm iespēju iesaistīties aizsardzības nozares pētniecībā un kopīgi izstrādāt aizsardzības spējas.

Pakāpeniski tiek likti pamati Eiropas drošības un aizsardzības savienībai. Tikai apņēmīga virzība uz priekšu ļaus mūsu iedzīvotājiem justies un būt drošībā. Lai to panāktu, būs vajadzīgs progress vairākās jomās.

Pirmkārt, lai globalizētas pasaules apstākļos dalībvalstis būtu stiprākas un suverēnākas, nepieciešams ciešāk sadarboties Eiropas Savienības ietvaros, tostarp arī aizsardzības jomā. Tas pilnībā ievēros katras valsts konstitucionālās tiesības un pienākumus. Faktiski, sistemātiska sadarbība aizsardzības jomā un pakāpeniska integrācija palīdzēs saglabāt valstu suverenitāti.

Otrkārt, vēsturiski ir pastāvējusi atšķirīga izpratne par draudiem un dažādas stratēģiskās kultūras. Laika gaitā ir mainījies arī apdraudējumu raksturs. Mēs nu saskaramies ar hibrīddraudiem un pārrobežu apdraudējumiem, kā arī ar kaimiņreģionos norītošo konfliktu vērā ņemamo ietekmi. Drošības un aizsardzības savienībai būtu jāsekmē stratēģisko kultūru ciešāka saskaņošana, kā arī jāveido kopēja izpratne par apdraudējumiem un attiecīgajiem atbildes pasākumiem. Šai nolūkā būs nepieciešama kopīga lēmumu pieņemšana un rīcība, kā arī lielāka finansiālā solidaritāte Eiropas līmenī.

Treškārt, mainās transatlantisko attiecību raksturs. Vairāk nekā jebkad agrāk eiropiešiem ir jāuzņemas lielāka atbildība par savu drošību. ES un NATO turpinātu tāpat kā pašlaik saskaņot savas darbības gan militārās (*hard security*), gan nemilitārās drošības (*soft security*) jomā. Līdztekus tam ES veidotu satvaru, kurā pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES (*Brexit*) 27 dalībvalstis — un 21 no tām ir NATO sabiedrotā (sk. 5. attēlu) — kopīgi stiprinātu savu aizsardzību un risinātu pastāvošās nepilnības. Tas ļautu ES 27 dalībvalstīm lielākā mērā uzņemties atbildību par savu drošību un panākt patiesu izrāvienu starptautiskā miera un drošības veicināšanā.

Ceturtkārt, mums ir jāpalielina aizsardzībai paredzēto izdevumu apjoms un lietderība. Dublēšanās starp dalībvalstīm var ietekmēt to aizsardzības aprīkojuma sadarbību. Tas var izraisīt arī bruņoto spēku nepilnvērtīgu sagatavotību un gatavību un nepilnības attiecībā uz aizsardzības spējām. Lai to novērstu, dalībvalstu izdevumi aizsardzībai būtu labāk jākoordinē. Lielākā daļa finanšu resursu aizsardzībai arī turpmāk nāks no valstīm. Tomēr ES budžetā atspoguļojot jaunus mērķus aizsardzības jomā un to papildinot ar Eiropas mēroga aizsardzības fondu, vajadzētu panākt, ka Eiropa savus līdzekļus tērē labāk un uzlabo izdevumu finansiālo izdevīgumu. Virzībā uz kopēju aizsardzību Eiropadome varētu apsvērt, kā pārvarēt pašreizējos ierobežojumus attiecībā uz ES militāro aspektu kopējo finansējumu.

5. attēls. ES un NATO dalībvalstis (2017. g.)

Avots: Eiropas Politiskās stratēģijas centrs

Visbeidzot, sistemātiskai sadarbībai un integrācijai aizsardzības jomā ir vajadzīgs paties vienotais aizsardzības tirgus. Tā labā jāveicina rūpnieciskā konkurence, mazāku apjomu ražotāju pārrobežu piekļuve piegādes ķēdei, specializācija, apjomradīti ietaupījumi piegādātājiem, optimizēta ražošanas jauda, zemākas ražošanas izmaksas un piegādes drošība. Vienotais tirgus aizsardzības jomā veicinātu arī izšķirīgi būtiskus pētījumus un jaunuzņēmumu veidošanos nolūkā izstrādāt pamattehnoloģijas, kas Eiropai ir

vajadzīgas, lai risinātu drošības problēmas. Gan ar atbilstošiem pasākumiem, gan gādājot par valstu drošības interešu aizsardzību, būs jārod risinājumi pārejas izmaksām un pamatotām bažām.

Ar skatu uz 2025. gadu atkarībā no dalībvalstu politiskās gribas panākt virzību šajos jautājumos var iezīmēt trīs scenārijus.

Visi scenāriji ietver pakāpeniskus soļus vienā virzienā. Tajos visos ir ņemtas vērā iepriekš izklāstītās dažādās tendences un stratēģiskie faktori. Dažādo scenāriju elementi nav nedz izsmeloši, nedz savstarpēji izslēdzoši. Ar tiem drīzāk izcelti dažādi aspekti, kas raksturo dažāda līmeņa vērienu attiecībā uz drošības un aizsardzības savienību, proti, saistībā ar solidaritāti, operācijām, spējām, rūpniecību un finanšu resursu izmantošanu. Scenāriji atspoguļo to, cik lielā mērā atkarībā no dalībvalstu gatavības iespējams atraisīt ES potenciālo pievienoto vērtību. Daži no scenārijos minētajiem elementiem pašlaik tiek apsvērti vai īstenoti. Trīs scenāriji ir ilustratīva rakstura, un tie neskar Komisijas galīgo juridisko un politisko nostāju.

a) Sadarbība drošības un aizsardzības jomā

Saskaņā ar šo scenāriju ES 27 dalībvalstis vairāk gadījumos nekā līdz šim sadarbotos drošības un aizsardzības jomā.

Šāda sadarbība arī turpmāk būtu pamatā brīvprātīga un atkarīga no *ad hoc* lēmumiem, reaģējot uz jaunu draudu vai krīžu rašanos. Lai arī pasaulē, kas kļūst arvien sarežģītāka un nestabilāka, būtu pamats sadarboties lielākā mērā nekā iepriekšējās desmitgadēs, dalībvalstīm nebūtu politisku vai juridisku saistību par kopēju virzību drošības un aizsardzības jomā. Solidaritāti katra dalībvalsts interpretētu un apliecinātu pēc katra atsevišķa gadījuma apstākļiem.

Eiropas Savienība arī turpmāk spētu nosūtīt civilās misijas un salīdzinoši maza mēroga militārās misijas un operācijas krīžu pārvarēšanai. Tā galvenokārt iesaistītos spēju veidošanas misijās, kuru uzdevums ir partnervalstīs nostiprināt drošības un aizsardzības sistēmas vai veikt to reformas, šajā procesā stiprinot pašas ES izturētspēju. Lielāka mēroga un sarežģītākas operācijas vadītu ar lielākajām spējām apveltītās dalībvalstis. Katrā gadījumā Savienības stratēģiskās

rīcības brīvība būtu atkarīga no dalībvalstu savstarpējās vienošanās apjoma.

ES papildinātu atsevišķu dalībvalstu un mūsu galveno partneru centienus. Jo īpaši jāmin, ka ES turpinātu arvien intensīvāku sadarbību ar NATO tādās jomās kā hibrīddraudi, kibernetiskā drošība un jūras drošība, kurās efektīvas reakcijas pamatā ir “stingrās” jeb militārās un “maigās” jeb nemilitārās varas apvienojums. Tomēr vietās, kur atrodas gan ES, gan NATO, arī turpmāk NATO izmantotu tās rīcībā esošās padziļinātās militārās spējas, bet ES pielietotu savu plašāko instrumentu kopumu un savas mērķorientētās militārās misijas un operācijas papildinātu ar “maigākiem” līdzekļiem, instrumentiem un darbībām.

Reaģēšana uz netradicionālajiem apdraudējumiem, saistībā ar kuriem jāpārvar iekšpolitikas un ārpolitikas nošķirums, kā, piemēram, terorisms, hibrīddraudi vai kibernetiskie draudi, pamatā paliktu valstu pārziņā, tomēr varētu kļūt efektīvāka, pateicoties lielākam atbalstam ES līmenī. Eiropas Savienība veicinātu plašāku informācijas apmaiņu, lai uzlabotu informētību un dalībvalstu izturētspēju. Valstu drošības un izlūkošanas dienesti sistemātiskāk veiktu informācijas apmaiņu, lai palīdzētu labāk — turklāt kolektīvi — izprast ārējus draudus. Dalībvalstis paplašinātu informācijas apmaiņu par kibernetiskajiem un uzbrukumiem, un tas palīdzētu izstrādāt efektīvākas valstu stratēģijas, spējas un risinājumus. Savienība turklāt sniegtu tiešu ieguldījumu nolūkā uzlabot kritiskās infrastruktūras, piegādes ķēžu un sabiedrību izturētspēju tādās jomās kā enerģētika un kosmoss. Eiropas Robežu un krasta apsardze palīdzētu pārraudzīt un aizsargāt ES ārējās robežas.

Sadarbība aizsardzības jomā paliktu politisks mērķis. Būtu vairāk kopīga darba, jo īpaši attiecībā uz konkrētu kritisko tehnoloģiju vai loģistikas palīgspēju izstrādi militāro operāciju vajadzībām. Sadarbības paplašināšanos galvenokārt virzītu augšupējā veidā, iepriekš izklāstīto ekonomikas un ar tehnoloģiju saistīto faktoru ietekmē. To izraisītu arī centieni palielināt dalībvalstu aizsardzības plānošanas pārredzamību, ES mēroga aizsardzības pētniecības programmas un Eiropas Aizsardzības fonda izveidošana jaunu spēju kopīgai izstrādei. Šīs iniciatīvas veicinātu Eiropas stratēģisko autonomiju kritisko tehnoloģiju ziņā un celtu aizsardzības jomas izdevumu finansiālo izdevīgumu.

Tomēr Eiropas aizsardzības rūpniecības nozare joprojām paliktu sadrumstalota. Lielāko daļu

aizsardzības spēju, īpaši kompleksas platformas, arī turpmāk izstrādātu un iepirktu atsevišķu valstu līmenī. Aizsardzības jomā veikto dalībvalstu izdevumu nelielo pieaugumu pamatā netērētu savstarpējā sadarbībā. Tā rezultātā ļoti maz ES dalībvalstu — ja vispār kāda — saglabātu pilna spektra bruņotos spēkus. ES rīcība drošības un aizsardzības jomā arī turpmāk būtu atkarīga no valstu brīvprātīga ieguldījuma, kas savukārt novestu pie nepietiekamas sadarbības būtiskās jomās kā, piemēram, uz augstajām tehnoloģijām bāzētas spējas. Tas ierobežotu ES spēju iesaistīties vissarežģītākajās misijās.

b) Dalīta drošība un aizsardzība

Saskaņā ar šo scenāriju ES 27 dalībvalstis virzītos uz dalītu atbildību drošības un aizsardzības jomā. Tās piemērotu daudz lielāku finanšu un darbības solidaritāti aizsardzības jomā, balstoties uz plašāku un dziļāku izpratni par attiecīgo draudu uztveri un stratēģisko kultūru konvergenci.

Tā rezultātā ES stiprinātu savas spējas apliecināt militāru spēku un pilnībā iesaistīties ārēju krīžu pārvarēšanā un partneru drošības un aizsardzības spēju veidošanā. Tas turklāt uzlabotu ES spēju aizsargāt Eiropu jomās, kurās jāpārvar iekšpolitikas un ārpolitikas nošķirums, piemēram, terorisma, hibrīddraudu un kiberdraudu apkarošana, robežkontrole un jūras un enerģētiskā drošība.

ES plašāk izvērstu sadarbību ar NATO. ES un NATO sistemātiski sadarbotos un koordinētu savu darbību tā, lai mobilizētu visus savus attiecīgos līdzekļus un instrumentus. Ārējā darbībā ES un NATO uzlabotu savu krīžu pārvarēšanas un spēju veidošanas pasākumu koordināciju, piemēram, veicot koordinētas novērošanas operācijas, pasākumus pret teroristu grupām vai jūras drošības un robežu aizsardzības misijas. Jomās, kur saskaras iekšējā un ārējā drošība, ES apņēmīgāk vērstos pret draudiem un problēmām, kas nesasniedz to sliekšni, lai tiktu kvalificētas atbilstoši Vašingtonas līguma kolektīvās aizsardzības klauzulai.

Attiecībā uz krīžu pārvarēšanu ES ievērojami pastiprinātu savas spējas ārējā darbībā apliecināt militāru spēku, kas tai ļautu veikt augstas intensitātes operācijas terorisma un hibrīddraudu apkarošanai. Tiktu izvērstas ES civilās un militārās spēju veidošanas misijas, un tas palīdzētu vairot tuvējo reģionu un

tālāku valstu izturētspēju. To sekmētu efektīvākas un robustākas krīžu pārvarēšanas struktūras. Šajā nolūkā būtu vajadzīga ar spēcīgākajiem bruņotajiem spēkiem nodrošināto dalībvalstu lielāka vēlme kopīgi Savienības vārdā īstenot sarežģītas krīžu pārvarēšanas misijas un operācijas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 44. pantu. Lielākas spējas rīkoties ietu roku rokā ar politisku gatavību to darīt. Lēmumu pieņemšana kļūtu ātrāka un atbilstu strauji mainīgā stratēģiskā konteksta tempam. Galu galā ES kļūtu par spēcīgāku un reaģēt spējīgāku drošības garantu, ko raksturotu stratēģiska autonomija rīkoties patstāvīgi vai kopā ar saviem galvenajiem partneriem.

Saskaņā ar šo scenāriju ES būtu tiešāk iesaistīta dalībvalstu un iedzīvotāju aizsardzībā gadījumā, ja pret valsti un/vai tās kritisko infrastruktūru tiktu vērsti būtiski uzbrukumi vai traucējumi. ES radītu iespējas dalībvalstu sadarbībai saistībā ar sistemātisku ziņošanu par kibernetiskiem uzbrukumiem. Tas palīdzētu celt izturētspēju, pastiprināt mācības kibernetiskās drošības jomā un tajās iekļaut aizsardzības dimensiju. Ciešāka sadarbība un iedarbīga saukšana pie kriminālatbildības palielinātu spēju atrast un sodīt noziedzniekus, tādējādi nodrošinot kibernetiskiem uzbrukumiem sekmīgāku prevenciju. Notiktu sistemātiska dalīšanās ar dalībvalstu izlūkdatiem (apdraudējumu analīzi un novērtējumu) un to apkopošana, un Savienība arī turpmāk stingri koncentrētos uz cīņu pret terorisma finansēšanu, organizēto noziedzību un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Eiropas Robežu un krasta apsardze tiktu tālāk nostiprināta un maksimāli pielietota ES ārējo robežu uzraudzībā un aizsardzībā, darbojoties sinerģijā ar aizsardzības spēkiem. Savienība turklāt aktīvāk strādātu pie tā, lai dažādotu enerģijas avotus, pilnveidotu un veicinātu energoapgādes drošības standartus, koordinētu sagatavotību veselības apdraudējumiem un uzlabotu muitas risku pārvaldību. Visbeidzot, Savienība turpinātu attīstīt savas kosmosa programmas, sniedzot papildu pakalpojumus drošības un aizsardzības jomā, tā ietvaros veicot robežu un jūras uzraudzību, meklēšanas un glābšanas funkcijas, vai valdībām nodrošinot drošus sakarus. Varētu paplašināt novērošanas un uzraudzības atbalsta sistēmas darbības jomu, tajā iekļaujot vērsanos pret kibernetiskiem vai citiem satelītu vai zemes infrastruktūras apdraudējumiem.

Aizsardzības jomā dalībvalstu sadarbība kļūtu par normu, nevis izņēmumu. Valstu aizsardzības plānošana taptu daudz saskaņotāka, tā veicinot dalībvalstu sadarbību spēju iegūšanas un uzturēšanas ziņā,

kas uzlabotu sadarbību. Tīktu būtiski mazināta dublēšanās starp dalībvalstīm. Kompleksu platformu izstrāde un iepirkumi notīktu sadarbības ceļā. Sākot ar vērienīgu Eiropas Aizsardzības fondu, dalībvalstīs sistemātiskāk izstrādātu daudzvalstu spējas vairākās jomās, starp kurām minams stratēģiskais transports, tālvadības lidaparātu sistēmas, jūras uzraudzība un satelītsakari, kā arī uzbrukuma spējas. Šādas daudzvalstu spējas atbalstītu ES līmeņa kopīgas plānošanas un vadības struktūras, kā arī loģistikas risinājumi. Konkrēti, iedarbīgu atbalstu ES misijām un operācijām nodrošinātu daudzvalstu spēku rezerves gatavības komponentes, kā arī medicīniskā un ES mēroga gaisa transporta pavēlniecība, un, organizējot kopīgu izglītību, apmācību un plaša mēroga mācības, Eiropā tīktu kopta kopīga militārā kultūra. Turklāt Eiropas programmu ietvaros tīktu izstrādātas kritiskas tehnoloģijas, jo īpaši mākslīgā intelekta, biotehnoloģiju un superskaitļošanas jomās. Varētu izveidot Eiropas novērošanas centru, lai uzraudzītu ārvalstu tiešos ieguldījumus šādās kritiskās tehnoloģijās un analizētu to iespējamo ietekmi. Eiropa kļūtu spējīgāka, pateicoties sadarbīgām zemes, gaisa, kosmosa un jūras aizsardzības spējām. Turklāt resursi tīktu izmantoti racionālāk, pateicoties apjomradītiem ietaupījumiem, ko radītu konsolidēta aizsardzības rūpniecības nozare, kas darbotos ES mēroga aizsardzības aprīkojuma tirgū, un maziem un vidējiem uzņēmumiem labvēlīgi finansēšanas nosacījumi visā piegādes ķēdē.

c) Kopēja aizsardzība un drošība

Saskaņā ar šo scenāriju dalībvalstīs turpmāk padziļinātu sadarbību un integrāciju virzībā uz kopēju aizsardzību un drošību. Šādas drošības un aizsardzības savienības priekšnoteikums būtu pasaules mēroga stratēģiski, ekonomikas un ar tehnoloģiju saistīti faktori, kā arī Eiropas pilsoņu politisks atbalsts kopējai Eiropas drošībai un aizsardzībai.

Solidaritāte un savstarpēja palīdzība starp dalībvalstīm drošības un aizsardzības jomā kļūtu par normu, balstoties uz Līguma par Eiropas Savienību 42. panta iespēju izmantošanu pilnā mērā, kas ietvertu Savienības kopējās aizsardzības politikas pakāpenisku izstrādi, kas novestu pie kopējas aizsardzības.

Pilnībā ievērojot to dalībvalstu saistības, kuri savu kopīgo aizsardzību saredz īstenot Ziemeļatlantijas

Līguma organizācijas ietvaros, Eiropas aizsargāšana kļūtu par savstarpēji pastiprinošu ES un NATO atbildību. Papildinot NATO, Eiropas kopējā drošība un aizsardzība stiprinātu Eiropas izturētspēju un Savienību pasargātu no dažādu veidu agresijas pret to, kā arī sniegtu drošības sajūtu, ko no mums sagaida iedzīvotāji.

ES varētu īstenot augsta līmeņa operācijas, lai labāk aizsargātu Eiropu, un tas, iespējams, ietvertu operācijas, kas vērstas pret teroristu grupām, jūras spēku operācijām naidīgā vidē vai kiberaizsardzības darbības.

Drošības apdraudējumi tīktu sistemātiski uzraudzīti un izvērtēti kopā, ciešā sadarbībā ar valstu drošības dienestiem un izlūkošanas dienestiem. Ārkārtas rīcības plānošana tīktu veikta Eiropas līmenī, kurā tīktu tuvināta iekšpolitika un ārpolitika. Savstarpēji saistot valstu drošības intereses, tīktu veidotas patiesi eiropiskas drošības intereses.

Paplašinātās iespējas rīkoties ES līmenī būtu jābalsta dalībvalstu aizsardzības spēku ciešākā integrācijā, vēl vairāk nostiprinot solidaritāti starp dalībvalstīm. Šādus spēkus varētu pirmsizvietot un darīt pastāvīgi pieejamus ātrai izvietošanai Savienības vārdā. Lai sekmētu stratēģiskās kultūras konverģenci, tie regulāri veiktu kopīgas militārās mācības un gūtu regulāru apmācību Eiropas Aizsardzības koledžā.

Iekšēji ES uzlabotu savu un tās dalībvalstu izturētspēju, īstenojot nozaru politiku tādās jomās kā kibernetika, kritiskās infrastruktūras aizsardzība vai cīņa pret vardarbīgu ekstrēmismu. Kibernetikas jomā ES koordinētu reakcijas scenārijus un darbību kibernetikas gadījumā vai gadījumos, kad notikusi ārēja iejaukšanās dalībvalstu demokrātiskajos procesos, tostarp veicot sistemātisku informācijas apmaiņu, sadarbību tehnoloģiju jomā un kopīgas doktrīnas. Eiropas Robežu un krasta apsardze varētu paļauties uz pastāvīgiem Eiropas jūras spēkiem un Eiropas izlūkošanas aktīviem, piemēram, tālvadības lidaparātiem vai satelītu sistēmām. Tīktu izveidot Eiropas civilās aizsardzības spēki, lai ātri reaģētu uz dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām. Fiksētas vienošanās starp dalībvalstīm ļautu visā Eiropā ātri pārvietot militāro aprīkojumu.

Dalībvalstu aizsardzības plānošana kļūtu pilnībā saskaņota, un spēju attīstībai izvirzītās valstu prioritātes atspoguļotu saskaņotas Eiropas prioritātes. Šādas

spējas tiktu tālāk attīstītas, pamatojoties uz ciešu sadarbību, pat integrāciju vai specializāciju.

Lai nodrošinātu tūlītējus risinājumus, spējas tādās jomās kā kosmisko objektu, gaisa un jūras novērošana, sakari, stratēģiskie aviopārvadājumi un kibernetika tiktu veidotas dalībvalstu kopīgu iepirkumu ceļā ar Eiropas Aizsardzības fonda atbalstu. Eiropa spētu pielietot atklāšanas un uzbrukuma kibernetiku. Tītu būtiski paplašinātas daudzvalstu sadarbības programmas spēju attīstībai un iepirkumiem tādās jomās kā gaisa transporta lidmašīnas, helikopteri, izlūkošanas aktīvi vai ķīmiskas, bioloģiskas, radioloģiskas un kodola (CBRN) aizsardzības spējas. Šo pasākumu pamatā būtu patīess Eiropas aizsardzības nozares tirgus un Eiropas mehānisms

galveno stratēģisko darbību uzraudzībai un aizsardzībai no naidīgas ārējas pārņemšanas. Īpaša Eiropas Aizsardzības pētniecības aģentūra atbalstītu uz nākotni vērstas inovācijas aizsardzības jomā un palīdzētu tās pārvērst jaunās militārās spējās. Tītu apkopota visprogresīvākā zinātība, tā ļaujot veikt izšķirīgi būtiskus pētījumus un jaunuzņēmumiem izstrādāt Eiropas drošības problēmjaudājumu risināšanai svarīgas tehnoloģijas. Aizsardzībai paredzēto izdevumu lietderību un lielākus un labākus rezultātus aizsardzības jomā varētu sasniegt, pielietojot pareizi sabalansētu konkurenci un konsolidāciju, specializāciju, apjomradītus ietaupījumus, dārgu militāro līdzekļu un tehnoloģiju inovāciju kopīgu izmantošanu ar mērķi panākt vislabāko un finansiāli izdevīgāko rezultātu.

	Principi	Darbības	Spējas	Lietderība
a) scenārijs Sadarbība drošības un aizsardzības jomā	ES papildina dalībvalstu centienus, solidaritāti piemēro <i>ad hoc</i> un interpretē katra dalībvalsts atsevišķi.	Spēju veidošanas misijas, nelielas krīžu pārvarēšanas operācijas, plašāka izlūkdatu apmaiņa, ES atbalsts dalībvalstu izturētspējai. ES un NATO sadarbība turpinās tāpat kā pašlaik.	Konkrētas galvenās tehnoloģijas izstrādā ES līmenī, bet pastāv grūtības saglabāt pilna spektra spējas; ierobežots Eiropas Aizsardzības fonda pielietojums.	Sākotnēji apjomradīti ietaupījumi.
b) scenārijs Dalīta drošība un aizsardzība	ES papildina dalībvalstu centienus, darbības un finansiālā solidaritāte starp dalībvalstīm kļūst par normu.	Krīžu pārvarēšana, spēju veidošana un aizsardzība iekšējās un ārējās drošības saskarnē. Dalībvalstis savstarpēji uzrauga/ palīdz kibernetikas jomā un dalās ar izlūkdatiem, Eiropas Robežu un krasta apsardze aizsargā ārējās robežas. ES un NATO koordinē darbību visās “stingrās”/“maigās” drošības jomās.	Pamatspēju kopīgs finansējums un daudzvalstu spēju kopīgi iepirkumi ar Eiropas Aizsardzības fonda atbalstu. Vērtības ķēžu kopīga plānošana un attīstība.	Ievērojami apjomradīti ietaupījumi Eiropas mēroga aizsardzības nozares tirgū, labvēlīgi finansēšanas nosacījumi visā aizsardzības piegādes ķēdē.
c) scenārijs Kopēja aizsardzība un drošība	Solidaritāte un savstarpēja palīdzība, kopīga aizsardzība, kā paredzēts Līgumā.	ES vadītas sarežģītas izpildu operācijas; Kopīgs apdraudējumu monitorings/novērtējums un ārkārtas rīcības plānošana. ES līmeņa kibernetikas. Eiropas Robežu un krasta apsardze paļaujas uz pastāvīgiem jūras spēkiem un Eiropas izlūkošanas aktīviem, piemēram, bezpilota lidaparātiem/satelītiem; Eiropas civilās aizsardzības spēki. Papildinot NATO, Eiropas kopējā drošība un aizsardzība stiprinātu Eiropas izturētspēju un Savienību pasargātu no dažādu veidu agresijas.	Spēju kopīga finansēšana un iepirkumi, ko atbalsta no ES budžeta. Tehnoloģiska neatkarība.	Lietderīgi aizsardzībai paredzētie izdevumi, pateicoties lielākiem apjomradītiem ietaupījumiem, specializācijai, dārgu militāro līdzekļu un tehnoloģiju inovāciju kopīgai izmantošanai ar mērķi mazināt aizsardzības izmaksas, un labāks nodrošinājums, lai stātos pretī starptautiskajai konkurencei.

6. attēls. Eiropas drošības un aizsardzības savienības elementi

Avots: Eiropas Politiskās stratēģijas centrs

---

4. Turpmākā rīcība

Eiropas drošības stiprināšana ir obligāts uzdevums. Dalībvalstīm būs vadošā loma. Ar ES iestāžu atbalstu tās noteiks un īsteno Eiropas vērienu. Pašlaik noritošās iniciatīvas skaidri parāda, ka dalībvalstis un ES iestādes jau ir uzsākušas šo ceļu. Bet cik ātri dalībvalstis vēlas veidot patiesu Eiropas drošības un aizsardzības savienību? Cik lielā mērā tās vēlas paredzēt stratēģisko kontekstu, nevis uz to reaģēt? Cik lielā mērā tās uzskata, ka Eiropa ir atbildīga par Eiropas drošību?

Vecās atrunas ir labi zināmas, un tās ir jāpārvar. Eiropas Savienības kā miera projekta nākamajām paaudzēm nākotne nu ir atkarīga arī no drošības un aizsardzības savienības izveides: ar skatu uz 2025. gadu dalībvalstis izlems virzību un ātrumu, ar kādu tās vēlas rīkoties, lai aizsargātu mūsu iedzīvotājus.

---

5. Pielikums

PIELIKUMS

Līgums par Eiropas Savienību

Noteikumi attiecībā uz kopējo drošības un aizsardzības politiku

42. pants

1. Kopējā drošības un aizsardzības politika ir kopējās ārpolitikas un drošības politikas sastāvdaļa. Tā nodrošina Savienības darbības spēju, izmantojot civilos un militāros līdzekļus. Savienība var tos izmantot misijās ārpus Savienības, lai nodrošinātu miera uzturēšanu, konfliktu novēršanu un starptautiskās drošības stiprināšanu saskaņā ar principiem, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos. Šos pienākumus veic, izmantojot dalībvalstu piedāvātās iespējas.

2. Kopējā drošības un aizsardzības politika ietver pakāpenisku Savienības kopējās aizsardzības politikas izstrādi. Šajā procesā izveidota kopēja aizsardzība, kad Eiropadome vienprātīgi to nolems. Tādā gadījumā tā iesaka dalībvalstīm pieņemt šādu lēmumu saskaņā ar to attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

Savienības politika saskaņā ar šo iedaļu neskar dažu dalībvalstu drošības politikas un aizsardzības politikas īpašās iezīmes un ievēro to dalībvalstu pienākumus, kuras uzskata, ka to kopīgā aizsardzība ir īstenojama Ziemeļatlantijas Līguma organizācijā (NATO) saskaņā ar Ziemeļatlantijas Līgumu, un ir saderīga ar kopējo drošības un aizsardzības politiku, kas noteikta šajā struktūrā.

3. Dalībvalstis ar savām civilajām un militārajām iespējām atbalsta Savienības kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu, lai veicinātu Padomes noteikto mērķu sasniegšanu. Tās dalībvalstis, kuras kopā veido daudznacionālos spēkus, var nodrošināt šo spēku izmantošanu arī kopējai drošības politikai un aizsardzības politikai.

Dalībvalstis apņemas pakāpeniski uzlabot savas militārās spējas. Aizsardzības spēju attīstības, pētniecības, iegādes un bruņojuma aģentūra (turpmāk "Eiropas Aizsardzības aģentūra") apzina operacionālās vajadzības, sekmē pasākumus to apmierināšanai, veicina aizsardzības nozares rūpnieciskās un tehnoloģiskās bāzes stiprināšanai nepieciešamo pasākumu noteikšanu un, vajadzības gadījumā, to īstenošanu, piedalās Eiropas spēju un bruņojuma politikas noteikšanā un palīdz Padomei novērtēt militāro spēju uzlabošanas.

4. Lēmumus saistībā ar kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu, ar kuriem uzsāk šajā pantā minēto misiju, Padome pieņem vienprātīgi pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma vai kādas dalībvalsts iniciatīvas. Augstais pārstāvis, vajadzības gadījumā — kopā ar Komisiju, var ierosināt izmantot gan valstu resursus, gan Savienības instrumentus.

5. Padome var uzticēt kāda Savienības uzdevuma izpildi dalībvalstu grupai, lai aizsargātu Savienības vērtības un kalpotu tās interesēm. Šāda uzdevuma izpildi reglamentē 44. pantā.

6. Tās dalībvalstis, kuru militārās spējas atbilst augstākiem kritērijiem un kuras šajā jomā ir uzņēmušās ciešākas saistības cita pret citu sarežģītāko uzdevumu izpildīšanai, nodibina pastāvīgu strukturētu sadarbību Savienībā. Šādu sadarbību reglamentē 46. pants. Tā neietekmē 43. panta noteikumus.

7. Gadījumos, kad kāda dalībvalsts kļūst par bruņotas agresijas upuri savā teritorijā, pārējām dalībvalstīm ir pienākums sniegt tai atbalstu un palīdzību ar visiem to rīcībā esošajiem līdzekļiem saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 51. pantu. Tas neskar dažu dalībvalstu drošības un aizsardzības politikas īpašās iezīmes.

Saistības un sadarbība šajā jomā atbilst saistībām, kuras nosaka Ziemeļatlantijas Līguma organizācija, kas tām valstīm, kuras ir tās locekles, turpina būt to kolektīvās aizsardzības pamats un joprojām ir forums šīs aizsardzības īstenošanai.

43. pants

1. Uzdevumi, kas minēti 42. panta 1. punktā un kuru izpildē Savienība var izmantot civilos un militāros līdzekļus, ietver kopējas atbrūšanas operācijas, humanitāros un glābšanas uzdevumus, militārās konsultēšanas un palīdzības uzdevumus, konfliktu novēršanas un miera uzturēšanas uzdevumus, kaujas uzdevumus krīzes pārvarēšanai, tostarp miera atjaunošanu un stabilizāciju pēc konflikta novēršanas. Visi šie uzdevumi var veicināt cīņu pret terorismu, tostarp atbalstot trešās valstis terorisma apkarošanā to teritorijā.

2. Padome pieņem lēmumus, kas saistīti ar 1. punktā minētajiem uzdevumiem, nosakot to mērķus un darbības jomu, kā arī to īstenošanas vispārējos nosacījumus. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, darbojoties Padomes vadībā un ciešā un pastāvīgā sadarbībā ar Politikas un drošības komiteju, nodrošina šādu uzdevumu civilo un militāro aspektu koordināciju.

44. pants

1. Īstenojot saskaņā ar 43. pantu pieņemtos lēmumus, Padome var uzticēt kādu uzdevumu to dalībvalstu grupai, kurām ir vēlme un nepieciešamās spējas uzdevuma veikšanai. Šis dalībvalstis sadarbībā ar Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos vienojas par uzdevuma izpildīšanas vadību.

2. Dalībvalstis, kas piedalās uzdevuma īstenošanā, pēc pašu iniciatīvas vai citas dalībvalsts lūguma regulāri informē Padomi par tā norisi. Ja uzdevuma izpildīšana saistīta ar nozīmīgiem jauniem pavērsieniem vai tās dēļ nepieciešams koriģēt uzdevuma mērķi, darbības jomu un nosacījumus, kas noteikti 1. punktā minētajos lēmumos, iesaistītās dalībvalstis tūlīt par šo jautājumu ziņo Padomei. Tādos gadījumos Padome pieņem nepieciešamos lēmumus.

45. pants

1. Eiropas Aizsardzības aģentūrai, kas minēta 42. panta 3. punktā un kas ir Padomes pakļautībā, ir šādi uzdevumi:

a) palīdzēt noteikt mērķus, kas dalībvalstīm jāsasniedz militāro spēju jomā, un novērtēt to, kā dalībvalstis ievēro saistības attiecībā uz šīm spējām;

b) sekmēt operatīvo vajadzību saskaņošanu un efektīvu, atbilstīgu iepirkumu metožu pieņemšanu;

c) ierosināt daudzpusējus projektus, lai sasniegtu mērķus militāro spēju jomā, nodrošināt dalībvalstu īstenoto programmu koordināciju un īpašu sadarbības programmu pārvaldību;

d) atbalstīt aizsardzības tehnoloģiju izpēti, kā arī koordinēt un plānot kopīgus pētījumus un tehnisku risinājumu izpēti atbilstīgi nākotnes operacionālajām vajadzībām;

e) palīdzēt noteikt un vajadzības gadījumā īstenot jebkuru derīgu pasākumu aizsardzības nozares rūpnieciskās un tehnoloģiskās bāzes stiprināšanai un militāro izdevumu efektivitātes uzlabošanai.

2. Eiropas Aizsardzības aģentūra ir atvērta visām dalībvalstīm, kas vēlas tajā darboties. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem lēmumu, kurā nosaka aģentūras statūtus, atrašanās vietu un darbības noteikumus. Šādā lēmumā ņem vērā efektīvas līdzdalības līmeni aģentūras darbībā. Aģentūrā izveido īpašas grupas, apvienojot dalībvalstis, kas iesaistītas kopīgos projektos. Aģentūra vajadzības gadījumā pilda uzdevumus sadarbībā ar Komisiju.

46. pants

1. Dalībvalstis, kuras vēlas piedalīties pastāvīgajā strukturētajā sadarbībā, kas minēta 42. panta 6. punktā, un kuras atbilst kritērijiem un ievēro saistības attiecībā uz militārajām spējām, kas noteiktas Protokolā par pastāvīgu strukturētu sadarbību, par savu nodomu paziņo Padomei un Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos.

2. Triju mēnešu laikā pēc šāda nodoma paziņošanas Padome pieņem lēmumu par pastāvīgas strukturētas sadarbības uzsākšanu un iesaistīto valstu saraksta izveidi. Padome pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu, iepriekš apspriedusies ar Augsto pārstāvi.

3. Jebkura dalībvalsts, kas vēlāk vēlas iesaistīties pastāvīgajā strukturētajā sadarbībā, par savu nodomu informē Padomi un Augsto pārstāvi.

Padome pieņem lēmumu, apstiprinot attiecīgās dalībvalsts dalību, kura atbilst kritērijiem un ievēro Protokola par pastāvīgu strukturētu sadarbību 1. un 2. pantā minētās saistības. Padome pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu, iepriekš apspriedusies ar Augsto pārstāvi. Balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kuri pārstāv sadarbībā iesaistītās valstis.

Kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

4. Ja kāda iesaistītā dalībvalsts vairs neatbilst kritērijiem vai vairs nespēj pildīt Protokola par pastāvīgu strukturētu sadarbību 1. un 2. pantā minētās saistības, Padome var pieņemt lēmumu, kas aptur attiecīgās dalībvalsts dalību.

Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu. Balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kuri pārstāv sadarbībā iesaistītās valstis, izņemot attiecīgo dalībvalsti.

Kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

5. Jebkura iesaistītā dalībvalsts, kas vēlas izstāties no pastāvīgās strukturētās sadarbības, paziņo par savu nodomu Padomei, kura pieņem zināšanai, ka attiecīgā dalībvalsts ir pārtraukusi savu dalību.

6. Lēmumus un ieteikumus, ko Padome pieņem pastāvīgās strukturētās sadarbības jomā, pieņem vienprātīgi, izņemot tos lēmumus un ieteikumus, kas paredzēti 2. un 5. punktā. Piemērojot šo punktu, vienprātība ir panākta tikai tad, ja šādi balsojuši iesaistīto dalībvalstu pārstāvji.

Publikāciju birojs